

**Postanowienie z dnia 17 stycznia 1997 r.
I PKN 59/96**

1. Wartość przedmiotu zaskarżenia w kasacji nie może być wyższa od wartości przedmiotu sporu.

2. Rozpoznanie sprawy w części dotyczącej żądania zasądzenia roszczenia pieniężnego bez określania jego wysokości w konkretnej kwocie pieniężnej, oznacza jedynie rozpoznanie sprawy w zakresie twierdzonej podstawy faktycznej powództwa. Oddalenie powództwa w takiej sytuacji nie stanowi oddalenia nieokreślonych roszczeń pieniężnych.

3. Wskazanie podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienie (art. 393³ KPC) polega na podaniu konkretnych przepisów prawa materialnego lub procesowego, które zdaniem skarżącego zostały naruszone oraz wyjaśnieniu na czym naruszenie tych przepisów ma polegać. Warunków tych nie spełnia powołanie w kasacji różnych przepisów, ale bez wskazania, że to właśnie te przepisy zostały naruszone.

Przewodniczący SSN: Teresa Flemming-Kulesza, Sędziowie SN: Józef Iwulski (sprawozdawca), Andrzej Wróbel.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 17 stycznia 1997 r. na posiedzeniu niejawnym, sprawy z powództwa Zygmunta K. przeciwko Hucie "K." S.A. w D.G. o odszkodowanie, na skutek kasacji powoda od wyroku Sądu Wojewódzkiego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Katowicach z dnia 19 września 1996 r. [...]

p o s t a n o w i ł:

odrzuć kasację

U z a s a d n i e n i e

Powód Zygmunt K. wniósł o zasądzenie od Huty "K." SA w D.G. między innymi kwoty 20 000 000 starych złotych tytułem "jednorazowego odszkodowania", ze względu na "doprowadzenie do pogorszenia jego stanu zdrowia".

Wyrokiem z dnia 19 lipca 1994 r. [...] Sąd Rejonowy-Sąd Pracy w Dąbrowie Górniczej zasądził na rzecz powoda dwa razy kwoty po 578, 431 zł, w zakresie odszkodowania przekazał sprawę do rozpoznania Wydziałowi Cywilnemu Sądu Rejonowego w D.G. i oddalił powództwo w pozostałej części.

Sąd Wojewódzki-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Katowicach, wyrokiem z dnia 17 stycznia 1995 r. [...] uchylił wyżej wskazany wyrok Sądu Rejonowego "w pkt 3 sentencji" (czyli co do przekazania sprawy o odszkodowanie Wydziałowi Cywilnemu Sądu Rejonowego w Dąbrowie Górniczej) i przekazał w tej części sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu-Sądowi Pracy w Dąbrowie Górniczej, oddalając rewizję powoda w pozostałej części. Sąd Wojewódzki uznał, że intencją powoda dochodzącego zapłaty kwoty 20 000 000 starych złotych było dochodzenie jednorazowego odszkodowania z tytułu uszczerbku na zdrowiu w związku ze sposobem

rozwiązania z nim stosunku pracy. Sprawę w tym zakresie powinien więc rozpoznać merytorycznie Sąd Rejonowy-Sąd Pracy.

Na rozprawie w dniu 23 maja 1995 r. [...] powód słuchany informacyjnie oświadczył, że żąda "renty wyrównawczej od 5 listopada 1995 r. do 23 sierpnia 1994 r. jako różnicy między zarobkami kolegów z wydziału [...]... z moją rentą. Żądam kwoty 20 mln tytułem odszkodowania z odsetkami od dnia 7 kwietnia 1994 r. do dnia zapłaty z powodu powstania u mnie chorób spowodowanych zwolnieniem z pracy, żądam odszkodowania tytułem poniesionych kosztów na leczenie, zapłaty odsetek od pożyczki pobranej w Hucie".

W piśmie procesowym [...] pełnomocnik powoda (radca prawny związku zawodowego) wnioskował o "przyznanie powodowi odszkodowania, tj. wyrównania różnicy między rentą z tytułu choroby zawodowej a rentą z ogólnego stanu zdrowia za okres od 6 listopada do 25 sierpnia 1994 r."

Wyrokiem z dnia 11 lipca 1996 r. [...] Sąd Rejonowy-Sąd Pracy w Dąbrowie Górniczej, oddalił powództwo, określone jako żądanie odszkodowania i renty wyrównawczej. Sąd Rejonowy ocenił, że brak jest związku przyczynowego między uzyskaniem przez powoda informacji o zwolnieniu z pracy, a powstaniem u niego schorzeń.

Sąd Wojewódzki-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił apelację powoda wyrokiem z dnia 19 września 1996 r. [...]. Sąd Wojewódzki podzielił stanowisko Sądu pierwszej instancji, że schorzenia stwierdzone u powoda nie pozostają w związku z "trybem zwolnienia go z pracy". Sąd Wojewódzki podniósł nadto, że w apelacji powód zgłosił nową okoliczność polegającą na twierdzeniu, iż doznał schorzeń w związku z warunkami pracy. Sąd Wojewódzki uznał, że takie rozszerzenie powództwa jest niedopuszczalne w instancji odwoławczej.

Od tego wyroku kasację złożył powód. Zarzucił naruszenie prawa materialnego i procesowego. Powód nie sprecyzował jakie konkretnie przepisy miały zostać naruszone. W uzasadnieniu kasacji powód odwołując się do treści wskazanych przepisów prawa (art. 52 KP, art. 471 KC w związku z art. 300 KP oraz art. 57 KP w związku z art. 67 KP) nie wywiódł jednoznacznie czy uważa, że te właśnie przepisy zostały naruszone i nie wskazał na czym ewentualnie to naruszenie miało by polegać. W treści całej kasacji nie został podany żaden przepis prawa procesowego.

Powód wniósł w kasacji o:

"1) zmianę zaskarżonych wyroków w całości i zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda:

- a) odszkodowania z tytułu opóźnionego wypłacenia zasiłku chorobowego z odsetkami ustawowymi;
 - b) zwrotu kosztów leczenia z odsetkami ustawowymi;
 - c) zwrotu odsetek karnych od zaciągniętej na codzienne potrzeby powoda pożyczki z odsetkami ustawowymi;
 - d) renty wyrównawczej z odsetkami ustawowymi;
 - e) wyrównanie wynagrodzenia za urlop wypoczynkowy z odsetkami ustawowymi;
- 2) zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów zastępstwa procesowego za wszystkie instancje;
- 3) nadanie wyrokowi rygoru natychmiastowej wykonalności;
- 4) ewentualnie uchylenie obu wyroków i przekazanie sprawy Sądowi Wojewódzkiemu w Katowicach lub Sądowi Rejonowemu w Dąbrowie Górniczej do

ponownego rozpoznania;

5) rozpatrzenie sprawy w razie ewentualnej nieobecności pełnomocnika powoda".

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z przepisem art. 393 § 1 pkt 1 KPC (w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 1 marca 1996 r. o zmianie Kodeksu postępowania cywilnego, rozporządzeń Prezydenta Rzeczypospolitej - Prawo upadłościowe i Prawo o postępowaniu układowym, Kodeksu postępowania administracyjnego, ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych oraz niektórych innych ustaw - Dz. U. Nr 43, poz. 189) w sprawie o świadczenia, w których wartość przedmiotu zaskarżenia jest niższa niż pięć tysięcy złotych, kasacja jest nie dopuszczalna. W związku z tym przepisem pozostaje art. 393³ KPC in fine, który nakazuje w kasacji w sprawach majątkowych wskazać wartość przedmiotu zaskarżenia. Powód nie wskazał tej wartości. W zasadzie powinno to prowadzić do zwrotu kasacji Sądowi drugiej instancji w trybie art. 393⁸ § 1 KPC w celu usunięcia tego braku. Taki zwrot kasacji jest jednak wówczas tylko niezbędny, jeżeli nie można stwierdzić zakresu zaskarżenia na podstawie akt sprawy. Należy bowiem stwierdzić, że wartość przedmiotu zaskarżenia w kasacji nie może być wyższa od wartości przedmiotu sporu (tak orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 29 sierpnia 1934 r., C II 1223/34, OSN 1935 poz. 47 i postanowienie z dnia 18 grudnia 1996 r., I CKN 21/96, dotychczas nie publikowane). Jeżeli więc można stwierdzić, że wartość przedmiotu sporu (przedmiotu rozstrzygnięcia sądów obu instancji) była niższa niż pięć tysięcy złotych, to kasacja jest niedopuszczalna.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy, po wyroku Sądu Wojewódzkiego w Katowicach z dnia 17 stycznia 1995 r. [...] przedmiot sporu obejmował roszczenie o zapłatę "odszkodowania" w kwocie 20 000 000 starych złotych (2 000 nowych złotych), był więc niższy od kwoty określonej w przepisie art. 393 § 1 pkt 1 KPC. Powód "rozszerzył" żądanie w sposób opisany na wstępie. Podkreślenia wymaga jednak, że powód, choć zastępowany przez fachowego pełnomocnika, nie określił wielkości tych nowych żądań. Do określenia żądań powoda w tym zakresie nie doprowadził też Sąd pierwszej instancji w szczególności w ramach postępowania wyjaśniającego (art. 468 § 2 pkt 1 KPC).

W tym zakresie należy stwierdzić, że do rozszerzenia powództwa należy stosować te same zasady co do samego pozwu. Zgodnie więc z przepisem art. 187 § 1 pkt 1 KPC żądanie powinno być dokładnie określone. Przy roszczeniach pieniężnych (takie powód zgłaszał) jedynym sposobem dokładnego ich określenia jest wskazanie konkretnej kwoty pieniężnej, jakiej zasądzenia powód żąda. Warunku tego nie spełnia w szczególności sformułowanie żądania zasądzenia renty w wysokości różnicy między określonymi zarobkami. Jest to prosta konsekwencja choćby tego, że nie jest wiadome jakie były te zarobki. W orzecznictwie powszechnie przyjęty jest pogląd, że Kodeks postępowania cywilnego nie zna tzw. powództw blankietowych i zawsze wymagane jest dokładne określenie żądania. Nie spełnia tego warunku w szczególności żądanie zasądzenia kwoty wynikającej z rozrachunku czy zasądzenie odszkodowania "po ustaleniu przez biegłego" (wyrok z dnia 15 marca 1949 r., Wa C 294/49, DPP 1950 nr 3 s. 61 i orzeczenie z dnia 24 maja 1962 r., 2 CR 272/62, OSNCP 1963 z. 7-8 poz. 157).

Bez dokładnego określenia żądania pieniężnego w konkretnej wysokości nie jest możliwe wydanie wyroku zaocznego czy oświadczenie się pozwanego co do uznania pozwu w całości lub części.

W tej sytuacji należy ocenić, że rozpoznanie sprawy w części dotyczącej żądania zasądzenia roszczenia pieniężnego bez określenia jego wysokości ma jedynie walor rozpoznania sprawy w zakresie podstawy faktycznej powództwa. Dotyczy to w szczególności spraw, w których sąd nie jest związany żądaniem pozwu. Powód dochodził tzw. roszczeń uzupełniających, które należy ocenić jako związane ze stosunkiem pracy. Była to więc sprawa z zakresu prawa pracy, w której zgodnie z przepisem art. 477¹ § 1 KPC sąd orzeka o roszczeniach, które wynikają z faktów przytoczonych przez pracownika także wówczas, gdy roszczenie nie było objęte żądaniem lub gdy było zgłoszone w rozmiarze mniejszym niż usprawiedliwiony wynikiem postępowania.

Zgodnie z powszechnie przyjętym w orzecznictwie poglądem oddalenie części powództwa w sprawie, w której sąd nie jest związany żądaniem nie stanowi oddalenia roszczeń nie zgłoszonych w żądaniu lub przekraczających jego zakres (uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 30 maja 1966 r., III PZP 15/66, OSNCP 1966 z. 12 poz. 264, NP 1967 nr 9 str. 1203 z glosą J. Krajewskiego i str. 1208 z glosą S. Rejmana, OSPiKA 1967 z. 5 poz. 112 z glosą W. Siedleckiego czy wyrok z dnia 27 września 1973 r., III CRN 223/73, OSNCP 1974 z. 7-8 poz. 13, PiP 1975 nr 10 s. 102 z glosą W. Siedleckiego, OSPiKA 1975 z. 5 poz. 101 z glosą S. Dalki). Zasada ta tym bardziej dotyczy oddalenia powództwa w całości.

Oznacza to, że w niniejszej sprawie oddalenie powództwa w całości stanowiło tylko i wyłącznie oddalenie jedynego sprecyzowanego żądania powoda, tj. zasądzenia kwoty 2 000 zł tytułem "odszkodowania". Oddalenie powództwa w tej sprawie nie oznaczało więc oddalenia rozpatrywanych jedynie w ramach twierdzeń faktycznych zgłoszonych przez powoda, a nie określonych w żądaniu, roszczeń w zakresie "rozszerzenia" powództwa. Bez znaczenia dla tej oceny jest fakt, że Sądy obu instancji rozważyły te roszczenia i uznały je w uzasadnieniach orzeczeń za bezzasadne.

W konsekwencji należało uznać, że wartość przedmiotu zaskarżenia w kasacji powoda, równa wartości przedmiotu sporu, jest niższa niż pięć tysięcy złotych, a tym samym kasacja jest niedopuszczalna w świetle przepisu art. 393 § 1 pkt 1 KPC.

Kasacja powoda jest niedopuszczalna także z innej przyczyny. Zgodnie z przepisem art. 393³ KPC kasacja powinna zawierać przytoczenie podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienie. Powinna więc wskazywać konkretne przepisy prawa materialnego lub procesowego, które jej zdaniem zostały naruszone, wyjaśniać na czym naruszenie tych przepisów polegało i zawierać uzasadnienie podstaw kasacyjnych. Warunków tych nie spełnia powołanie w kasacji różnych przepisów prawa, ale bez wskazania, że to właśnie te przepisy zostały naruszone oraz wyjaśnienia, na czym to naruszenie miało polegać. Omawianych przesłanek nie spełnia kasacja powoda, gdyż wprawdzie w jej uzasadnieniu są wskazane przepisy art. 52, 57 i 67 Kodeksu pracy oraz art. 471 Kodeksu cywilnego w związku z art. 300 KP, ale bynajmniej nie zawiera ona stwierdzeń, że to właśnie te przepisy zostały naruszone i wyjaśnienia (uzasadnienia) na czym to naruszenie miało polegać. Zgodnie z utrwalonym już w okresie międzywojennym orzecznictwem Sądu Najwyższego skarga kasacyjna, nie zawierająca wskazania podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia podlega odrzuceniu bez wzywania

strony o uzupełnienie braków formalnych (uchwała składu siedmiu sędziów z dnia 30 kwietnia 1938 r., C III 319/37, OSN 1938 poz. 303; patrz też orzeczenie z dnia 14 września 1936 r., C II 859/36, OSN 1937 poz. 109). Pogląd ten jest jednoznacznie podtrzymywany w orzecznictwie Sądu Najwyższego po nowelizacji Kodeksu postępowania cywilnego. W szczególności w postanowieniu z dnia 6 listopada 1996 r., II UKN 12/96 (dotychczas nie publikowane) Sąd Najwyższy przyjął, że brak bliższego określenia podstawy kasacyjnej oraz jej uzasadnienia stanowi wadę, która uniemożliwia traktowanie pisma jako skargi kasacyjnej w rozumieniu art. 393³ KPC i wyklucza jej uzupełnienie, czyniąc taką kasację niedopuszczalną (art. 393⁵ KPC). Podobny pogląd został wyrażony w postanowieniu z dnia 20 listopada 1996 r., I PKN 22/96 (dotychczas nie publikowane), w którym Sąd Najwyższy stwierdził, że brak w kasacji przytoczenia podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia jest brakiem istotnym, który sprawia, że musi ona zostać odrzucona.

Podzielając te poglądy, na podstawie art. 393⁸ § 1 KPC orzeczono jak w sentencji.

=====
Notka

Przytoczone w powyższym postanowieniu orzeczenia Sądu Najwyższego zostały już opublikowane. Postanowienie z dnia 6 listopada 1996 r., II UKN 12/96 (OSNAPiUS 1997 nr 10 poz. 173), postanowienie z dnia 20 listopada 1996 r., I PKN 22/96 (OSNAPiUS 1997 nr 5 poz. 74).

=====